

By special order to friends of TASHMA

תא שמע

פרשת לך לך

זמנים

פרשה מפורשת הרה"ג דוד שרעבי

החלפת שם

כתוב בפסוק (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ד'), הקדוש ברוך הוא אמר לאברהם: **אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים, ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך**, הקדוש ברוך הוא הוסיף לשמו של אברהם אבינו את האות "ה". וצריך להבין וכי על ידי שמחליפים שם אז האדם משתנה? אדם שאין לו ילדים רק נוסף כמה אותיות לשמו ואז הכל יהיה בסדר? אולי נחליף או נוסף לכל האנשים בשמם שיגרום שהם אף פעם לא יהיו חולים! שיהיו עשירים!

אלא ודאי שזה לא כל כך פשוט, השם אינו יכול להחליף ולשנות את האדם, אלא האדם

הוא זה שעושה את השם! אדם שמתעלה יכול לגרום שהשם שלו יהיה יקר! אדם שמתעלה הופך את השם של עצמו לשם חשוב יותר! ועל זה נאמר טוב שם משמון טוב, לא מדובר באדם שהחליפו לו את השם אלא מדובר באדם שהתעלה וגרם שיהיה לו שם טוב!

בפרשה שלנו שהקדוש ברוך הוא הוסיף לאברהם אבינו את האות "ה" זה

רק בגלל שבאמת אברהם אבינו היה "אב המון גוים", הוא היה במעלות גבוהות ולכן השם שלו התעלה, ועל זה נאמר בפסוק תחילה (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק א') "ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים", קודם הקדוש ברוך הוא אמר לו שימשיך להיות שלם ימשיך להיות תמים, ←

משפט שלמה הרה"ג שלמה כהן

המקרה:

גברת לוי ראתה שטבעת היהלום שקיבלה מבעלה כשהתארסו, אינה מבריקה כקודם, ובקשה מבעלה שימסור אותה לניקוי והברקה. מר לוי נכנס לאחת מהחנויות ברחוב יפו, ומסר להם את הטבעת. התברר שבעל החנות הוא חברו מהשכונה, ולכן סמך עליו והשאיר בידו את הטבעת היקרה. המוכר אמר לו שהיא תהיה מוכנה למחרת בבוקר.

כשחזר למחרת, התנצל בפניו בעל החנות על שעדיין לא סיים את העבודה, כי אחד מהחומרים הדרושים היה חסר. הוא רצה לקפוץ לחנות הטמבור שליד

כדי להשיג את החומר הנדרש, ולכן ביקש ממר לוי שישמור על החנות לעשר דקות כך שתוך חצי שעה הטבעת תוכל להיות מוכנה. הסכים מר לוי, ובעל החנות יצא לדרכו. כעבור כמה דקות, נכנס אדם לבוש מעיל ארוך, ומשקפי שמש והתחיל להסתובב בחנות. מר לוי אמר לו שבעל החנות אינו נמצא כעת וכדאי שיחזור בעוד כמה דקות, האיש לא הגיב המשיך להסתובב, וכעבור כמה דקות יצא

מהחנות, וכל הזמן הזה מר לוי בדק שהוא לא מכניס שום דבר לכיסו. כשחזר בעל החנות, סיפר לו מר לוי על האיש המוזר. בעל החנות ישר התחיל ←

www.tashma.net

ורק אחר כך כתוב (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ה') ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך! אז מי שינה את שמו של אברהם? אברהם עצמו!! ורק נחסר מעשה תכני שהיה צריך להוסיף "ה", אבל אם אברהם היה הולך רק להחליף את השם לאברהם אבל לא היה תמים, ודאי שלא היה מועיל. יש לזה הרבה ראיות מכמה מקומות (גם מיהושע וכלב בן יפונה), אבל אני אביא ראיה אחת מהפרשה שלנו. בפרשה שלנו מפורש שגם לשרה שינו את השם! שכתוב (ספר בראשית פרשת לך לך פרק י"ז פסוק ט"ו) "ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה", זאת אומרת שהקדוש ברוך הוא אמר שהשם שלה מעכשיו הוא "שרה" ולא "שרי", אם כן צריך להבין למה כתוב בפסוק "כי שרה שמה", ומשמע מהפסוק שהשם שלה כבר מזמן הוא "שרה", כי כתוב "שרה שמה", שזה כבר היה שרה? אלא רואים כמו שאמרנו, ששרי השם שלה למעשה כבר היה "שרה" כי הכל נמדד לפי האדם והוא זה שמשנה את שמו, ולכן הקדוש ברוך הוא אמר שהשם שלה כבר מזמן הוא "שרה" ורק היה חסר פעולה תכנית להודיע על שינוי השם! והגמרא אומרת על שרה שקראו לה גם "יסכה" כי יש על

כולה רוח הקודש, וגם יתרו כתוב שהיו לו שבע שמות וכל שם כנגד דבר אחר שהוא היה! שוב רואים שמעשיו של אדם הם בונים את השם שלו! הגמרא אומרת עוד במסכת ברכות דף ז' שהשם של האדם גורם לו להיות טוב או רע! והפירוש הוא שאדם על ידי מעשיו יכול לעשות את השם שלו רע או טוב, ולמשל יכול להיות אדם שקוראים לו אברהם והוא צדיק, ויכול להיות אדם שקוראים לו אברהם והוא רשע! (עין מהרש"א) איך בדיוק זה עובד אסביר בהמשך, אבל תחילה אביא עוד מדרש. כתוב במדרש שיש כאלה שיש להם שמות יפים אבל המעשים שלהם מכוערים, כמו "עשו" שהשם שלו מראה שהוא "עושה" ורואים שהוא לא עושה כלום! ישמעאל יש לו שם יפה "שישמע אל" ובכל זאת רואים שהוא ישמעאל, וכן יש עוד הרבה מדרשים (גם חולדה הנביאה) אבל טעם להאריך ולכן ניגש להסביר איך זה עובד בדיוק. כתוב שכשארם מגיע לשמים הוא יכול לשכוח את שמו ולכן יש כאלה שמוסיפים בסוף שמונה עשרה איזה פסוק שמתחיל באות הראשונה של שמו ומסיים באות האחרונה כדי שכשיגיע יום הדין הוא יזכור את שמו, למה בכלל הוא צריך לזכור את השם? וגם אם הוא ישכח מה לא יכולים להזכיר לו בשמים? וגם למה שישכח?!

משפט שלמה - המשך

לבדוק את סחורתו, ושמו כשראה שלא חסר כלום. אבל כשחיפש את הטבעת של גברת לוי, ולא מצא אותה הבין בעל החנות שהיא נגנבה! חברת הביטוח שלבעל החנות לא מוכנה לשלם, כי כתוב במפורש בפוליסה שלו, שאסור לו להשאיר את החנות באחריותו של אדם שאינו שכיר שלו. (כמובן שאסור היה לו לשקר).

הטענות:

מר לוי טוען שכיוון שהטבעת נגנבה מחנותו, בעל החנות, הוא האחראי, וצריך לשלם לו שוויה המוערך כשלושים אלף דולר.

בעל החנות מסכים ששווייה רב מאוד, אולם טוען, שכיוון שהטבעת נגנבה בזמן שמר לוי היה אחראי על החנות, ההפסד כולו שלו. ועוד אומר, שאע"פ שהוא מכיר את מר לוי, יכול להיות שהוא הגנב.

פסק הדין:

חייב בעל החנות לשלם למר לוי שני

שליש משווי הטבעת, דהיינו עשרים אלף דולר.

הסבר:

מובא בשו"ע חו"מ סי' ש"ו סעיף א', שכל האומנין שומרי שכר. פירוש, שכל בעל מלאכה המקבל רכוש של אחר על מנת לעבוד עליו ולתקן אותו, הוא נחשב לשומר שכר על אותו רכוש, וחייב לא רק על פשיעתו אלא גם על גניבה ואבידה. ואע"פ שלא משלמים לו על שמירה אלא על תיקון, מסביר הסמ"ע, ששכרן של האומנין הוא שמשכרין במה שנותנים להן לתקן ולקבל שכר. ולכן בעל החנות חייב על גניבת הטבעת מחנותו. אבל יש לדון גם בזה שמר לוי היה שומר בזמן הגניבה, וזה נראה שפשוט שכיוון שהוא אינו מקבל שכר על שמירתו, דינו כשומר חנם ולכן אינו חייב אלא משום פשיעה אבל לא בגניבה ואבידה. ואין כאן איסור של שומר שנתן לשומר, כי האיסור הוא

אם אין הבעלים סומכים על השומר השני. אבל במקרה שלנו שהשומר השני הוא הבעלים עצמו, ודאי שמותר. אולם יש לדון בכך שבזמן שהשאיר בעל החנות את הטבעת באחריותו של בעל הטבעת, הוא בעצם כאילו החזיר לו פקדונו, ולכן הטבעת אינה באחריותו של בעל החנות כלל. אבל מבואר בש"ך בס' ע"ב סי"ק כ"ה, שאם אחד נתן חפץ לשומר שכר, וחזר שומר השכר והפקידו ביד הבעלים והחפץ נגנב או נאבד אצלו, חייב שומר השכר. מכיוון שבעל החנות הפקיד בחזרה את החפץ לבעל הפיקדון, ועדין לא נגמרה השמירה של האומן (כי עוד לא גמר את עבודתו) בעל הפיקדון הוא השומר של בעל החנות, ואין זה נחשב החזרת החפץ לבעליו. לכן במקרה שלנו מר לוי, בעל הפיקדון, הוא האחראי אם פשע על כל הסחורה בחנות, ובגניבה ואבידה פטור. ורק אם פשע מר לוי בשמירתו, היינו אומרים שאין בעל החנות

מעלתו שהוא שמן ושהוא טוב רק כשהוא צף על פני דבר הפחות ממנו, שצף על פני המים, וכך יש גם אנשים אשר הם לא שלמים בעצמם ונחסרים חסר רב, ובכדי להיות חשופים הם צריכים לעמוד ולדרוך על אדם אחר שיהיה אדם אחר תחתם ובכך יסברו שיש להם איזה מעלה, ועל כן כתוב טוב שם משמן טוב וזהו טוב אמתי כשיש לאדם מעלה בשמו שלו ולא מפני חסרונם של זולתו.

וזוהו שכתוב בתהלים, "כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו", שהשמן על ראשו של אהרן הוא שמן הירד עליו, שכל מעלת השמן הוא בגלל אהרן ולא מעלת אהרן בגלל השמן, שהשמן הוא טוב בגלל שמו ולא שמו בגלל השמן, וזהו גם זקן אהרן שיורד על פי מידותיו, שגודלו של אהרן בכל גופו הוא שנושא את לבושו הזקן והשמן ולא הם הנושאים ומגדלים אותו.

ולזה רמזו דברי המדרש בגמרא הוריות דף י"ב ע"א, ת"ר כשמן הטוב וגו' יורד על הזקן זקן אהרן וגו', כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו, אמר רב פפא, תנא, כשהוא מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו וכו', שהשמן עולה אליו כשהוא מספר (כשהוא מדבר).

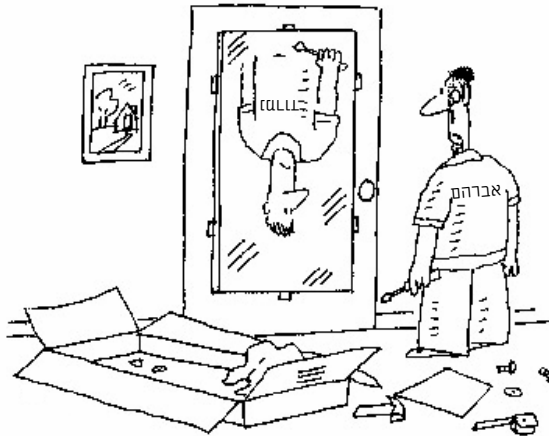
(לשון לימודים)

(י"ב ד') וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן, בן שלש הכיר אברהם את בורא, ומשמיע לנו הפסוק כאן שעברו עוד שבעים ושנים שנה של עבודה עד שהקב"ה נתן לו מתנה, והנה בימינו תראה בעלי תשחורת המשפיעים ברכות לרוב מה שבאברהם היה רק אחר שבעים וחמש שנה, ועיון נוסף יש כאן דיש שמתבגרים מהר בעבודתם ויהיו כזקנים התשושים, ואילו באברהם חזינו בן שבעים וחמש היה מתגבר עוד בעבודה ובעיקרה.

אלא זה בדיוק מה שאמרנו למעלה, יכול להיות שקוראים לאדם אברהם בעולם הזה אבל בשמים השם שלו זה נמרוד!!! ולמה? כי שמו של האדם נקבע לפי מעשיו וגם אם בברית קראו לו אברהם יכול להיות שלפי מעשיו הוא שינה את שמו בשמים רק בפעולה תכנית בעולם הזה נשאר לו השם שנתנו לו בברית, ולכן אם אדם עשה עבירות לפעמים השם שלו בשמים הוא "המן" "עשו" "נחש" או שם אחר והוא חושב שעדיין השם שלו הוא יעקב!! ואז הוא מגיע לשמים ורואה את עצמו הוא פשוט לא מכיר!! הוא זוכר שקראו לו יעקב והנה בשמים קוראים לו "נמרוד" וגם מראים לו למה הוא באמת נמרוד!! אז כעת התשובה ברורה למה אדם לפעמים אינו זוכר את שמו לאחר פטירתו, וגם ברור שבשמים מגלים לו אבל זה מבלבל אותו עוד יותר!

הדבר היחיד שלפעמים עושים זה להוסיף שם, ועל ידי זה אנו כביכול אומרים לקדוש ברוך הוא שכדאי להשאיר את האדם הזה חי כי אולי הוא עוד יוכל להגיע למעלה של השם החדש שנתנו לו! בקיצור, אדם בעולם הזה צריך לרומם את עצמו ואז השם שלו יהיה חשוב וגדול! ולאחר 120 שנה הוא יעלה ויגיד שקוראים לו "יצחק" ואז יאמרו לו לא רק יצחק אלא יש לך שבע שמות, אליהו הנביא, דוד המלך, משה רבינו וכו'.

ובקהלת פרק ז' פסוק א' כתוב, "טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו", ונראה לפרש ש"שם טוב" הוא טוב יותר מ"שמן טוב" מפני שהשמן הטוב לפעמים רואים את

משפט שלמה - המשך

שצריך להישבע, לשלם עד שליש של מה שהיה צריך לשלם אם אינו נשבע. וכמבואר בשו"ת אגרות משה חו"מ ח"א סי' ל"ב זו הסיבה שביה"ד פסקו שבעל החנות אינו צריך לשלם למר לוי את כל שווי הטבעת, אלא רק שני שליש משווה, כי מר לוי בעצמו, כשומר חנם של בעל החנות חייב לו שליש משווי הטבעת דהיינו עשר אלף דולר.

ע"י הזר שנכנס לחנות, וחושד בו שהוא הגנב, וכיוון שמעיקר הדין כל שומר צריך להישבע ששומר כראוי ושלא שלח יד בפיקדון כמבואר בחו"מ סי' רצ"א סעיף א', מדין תורה, מר לוי יצטרך להישבע שבועה חמורה להפטר מלשלם על הגניבה. ובזמנינו אין בתי דינים משביעים על שום טענה, ובמקום זה עושים פשרה לפי ראות עיניהם לחייב את הצד

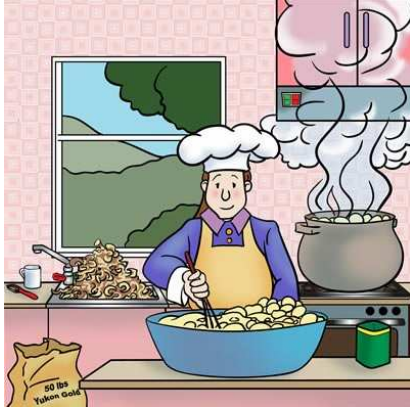
חייב, ובעצם מר לוי חייב לבעל החנות ובעל החנות למר לוי. אבל במקרה שלנו שמר לוי לא פשע, א"א לחייב אותו, ולכן בעל החנות חייב למר לוי כל שווי הטבעת דהיינו שלושים אלף דולר.

אבל אם כן, למה בה"ד חייבו אותו לשלם רק שני שליש משווי הטבעת? במקרה שלנו, אין בעל החנות מאמין למר לוי על טענתו, שהטבעת נגנבה

להשתמש בכלים של גוים למאכל צונן

שאלה: במלון של גוים, האם מותר להשתמש בצלחת של המלון, להניח על הצלחת מאכל צונן?

רמ"א ס' קכא: ע' ברמ"א יו"ד ס' קכא ס"ה שכתב לגבי כלי של איסור, שלפני שעושה הגעלה או ליבון להכשירו, מותר להשתמש בו עם מאכל צונן. וע"ש שאינו מותר אלא בעראי. וזה לשונו, מותר להשתמש בו צונן, אפילו לכתחלה, ע"י הדחה ושפשוף היטב כו'. ודוקא בדרך עראי, כגון שהוא בבית העובד כוכבים או בדיעבד, אבל אם רוצה להשתמש בו בקבע, יש מחמירים ואומרים דאפילו להשתמש בו צונן צריך הגעלה או ליבון, גזירה שמא ישתמש בו חמין. והכי נוהגין. עכ"ל.

ש"ע ס' צא: אבל ע' בש"ע יו"ד ס' צא ס"ב שהביא דעת הבעל העיטור שסבר שאסור להניח בשר צונן בתוך קערה של איסור. ואם עשה, צריך להדיח הבשר במקום נגיעתו לפני שיוכל לאכול. ראינו מהש"ע שלא בלבד שאסור להשתמש בכלי של איסור, אלא גם בדיעבד אם עשה צריך להדיח מקום נגיעתו^(א). האם יש כאן מח' ש"ע ורמ"א בזה?

ש"ע ס' צד: ע' בש"ע יו"ד ס' צד ס"ג שכתב שקדירה שנאסרה מחמת שבישלה בתוכה בשר בחלב, "מותר לתת לתוכה פירות או צונן". ראינו שגם הש"ע סבר שמותר ליתן מאכל צונן לתוך כלי של איסור, ואין כאן מח' רמ"א וש"ע בזה. וא"כ צ"ע למה בסי' צ"א כתב הש"ע שאסור לעשות, ואם עשה צריך הדחה?

ליישוב הסתירה: ע' בש"ד ס' צא סק"ג שכתב ליישב זה (ועוד קושיות ע"ש), שיש לחלק בין קדירה שהודחו יפה ונקי, לקדירה שלא הודחו. בקדירה שהודחו יפה, אין שום בעין בתוך הקדירה, ואין בעיה אלא הבליעות שבתוך הקדירה. ובליעות אינן פולטות ע"י צונן, ולכן אין שום בעיה להניח צונן עליה. רק שאין לעשותה בקביעות גזירה שמא ישתמש בו חמין (שע"י החמין שפיר מפליט הבליעות). משא"כ בקדירה שלא הודחו, נמצא שיש גם ממשות בתוכה, ולכן אין להניח אפילו מאכל צונן בתוכה שמא נדבק הממשות להמאכל. ולכן עם עשה, צריך להדיח מקום מגעו.

גם לדעת הרמ"א: ואף שדעת הרמ"א בסי' צא ס"ב שאם הכלי נאסר מחמת בליעות חמים (דהיינו שנתבשלו איסור בתוכה), שאסור להניח צונן בתוכה אף אם הודחו. מ"מ ע"ש בחו"ד בביאורים סק"ד שהסביר באריכות שהרמ"א סבר להחמיר בזה דווקא בענין שהודחו בסתם הדחה בעלמא. שהדחה בעלמא לא מספיק כדי להסיר כל השמנונית שנדבקו בה מחמת הבישול. אבל ע"י שפשוף היטב שפיר אין כאן עוד בעין, וגם לפי הרמ"א מותר להניח צונן בתוכה וכמש"כ בסיומן שכא. כיון שאין כאן אלא בליעות, ובליעות אינם פולטות בצונן, ולכן מותר.].

כלי חרס: עכ"פ נמצא שקדירה של איסור שהודחו יפה מותר להניח בתוכה צונן באקראי. אבל יש מח' אם היתר זה שייך גם בכלי חרס. שיש סוברים שהא שאמרנו שמותר להשתמש בו צונן באקראי, אין הדין זה בכל כלים, שבכלי חרס יש להחמיר אפילו בצונן באקראי. ומצינו בראשונים ואחרונים ב' טעמים לזה. א. כיון שכלי חרס שנאסרו אי אפשר בהגעלה, גזרינן אם יתירו לו להשתמש דרך עראי יבוא לידי תקלה. ב. כלי חרס כיון דבליעתו מרובה, במציאות פולטין גם בצונן^(ב). ויש סוברים שאין לחלק בין הכלים, ובכולן מותר להשתמש בהם צונן באקראי, אפילו בכלי חרס^(ג).

למעשה: כלים של איסור שהודחו יפה, ואין שום חשש בעין, מותר להשתמש בהם צונן באקראי. ולכן במלון, שאינו גר שם אלא בעראי, אף שמסתמא יש בכלים בליעות של איסור^(ד), מ"מ כיון שהצלחת נקי (שהיה משופשף היטב בתוך המכונת מדיח-כלים), לכן מותר להשתמש בהם לצורך מאכל צונן. ולענין כלי חרס, הוא מח' הפוסקים אם יש להחמיר בהם. ושמעתי מהר"י צחק ברקוויץ שליט"א שהמנהג הוא להקל בזה.